

Magyar nõi kézimunka Kanadában

Sulyos lelki küzdelmek előzték meg ennek a szerény cikknek a megjelenését.

Eddigi életem minden (szomorú) tapasztalata, sok párolt barátom esete és értelme állottak farkasszemem bennem egy közérdekű probléma nyilvánosság előtt való tárgyalásának szükségérzetével.

Eddigi tapasztalataim és a látott példák óva intettek minden olyan tevékenységtől, amellyel Hölgyek ügyébe ártásom magam Legjobb attól távol tartanám magat a férfi embernek, mert könnyen megtörténik, hogy párolt jár a legény.

De egy másik hang meg csak arra ösztökélt — nyilván valamely ellenségem sugallatán — hogy de csak mondjam meg, amit akarok hát arról a nõi kézimunka ügyről.

Nos hát megmondom. Az veszem rák kövöt, aki életében soha sem követett el hasonló bal-lépést.

A tudomásom szerint első kísérlet óta, amikdön a Canadian Handicraft Guild nevű nõi egyesület a CPR társasággal karöltve 1927 nyarán Winnipegben egy kézimunka kiállítás keretében a magyar nõi kézimunkát a kanadai közönségnek bemutatta, többször és sokan tevékenyenkedezték az előző kézimunka kiállítások rendezése által a magyar kézimunkák terjesztésén, népszerűsítésén.

Amennyire én ezeket a kísérletezéseket ismerem, azok valamennyire propaganda célokat szolgáló fõképpen és mint uttörõ tevékenység, dicsérendõ eredményeket ért el.

Azokon a helyeken, ahol ez a propaganda megtalálta a maga önzetlen művelõt, ma már a magyar nõi kézimunka az angol Hölgyközönség körében ismert és sokra becsült.

Sajnos azonban, az egyik kezemen össze tudom számlálni a azokat a kanadai városokat, ahol

előfordul. Százféle áll nekünk, asszonyoknak az eszünk, elfeledi a sok dologba, hogy... Ejjnye, de szépek a csibéi, édes Karcsainé! Nekem is van otthon huszönegy tojásom, szeretném kottóló alá keríteni, de nem kottlik egy tyukom se, álljon beléjük a göres...

Hirtelen felkapta a fejét: — Mondja, kedvesem, nem vána magának egy fölösleges kottlósa?

Karcsainé bökkenten nézett rá. Megbicsáklott benne a gondolat: van egy, de õ is most akar ültetni, azonban... tisztázni kell a becsületét.

Hogyne vána! Odaadom én!

Ideaaggya? — Oda hát! Nagyon szívesen Már sürgött is az õi felé. Jött is hónap alatt a berzengõ kottlósal. Fájó szívvel, — ki tudja, látja-e ezt õ még egyszer? de mosolygós arccal adta át Bittónának.

Ez nagyon köszönte, már vissza is lendült az elõbbi barátságos prézsumptálásba, megindult újra a szavak áradata, hogy hát ezt hallotta-e, meg amaz, Süttöknéi bélesett a kisgyerek a forró gulyásba, amit kitétek búlni, Vas Bõzsi Pestre megy férjhez.

Egyszerre más vont a magára a figyelmüket. Kövér, fekete fölt uszott el a ház elõtt. A káplán ur sétált a doktoréhoz a megszokott hétéval tarokkra. A felzengõ dicsértessékre arrakapta gömbölyü képét.

a nyilvánosság elé kihozták a színpompás Matyókat, az ünnepélyes kalotaszegi varrottást és a ködszerûen szép csetneki csipkét.

Ez a néhány szerény szó, amelyet a magyar nõi kézimunka ügyében „megreszkizok”, az eddigi tapasztalataim felhasználásával segítségére kíván lenni mindazoknak, akik Kanadában a magyar nõi kézimunkának piacot és általában sikert kívánnak szerezni.

Ugy itélem meg a kérdést, hogy Kanadában meg van a lehetőség — néhány éven keresztül — jókora mennyiségû magyar nõi kézimunka értékesítésére. Néhány év múlva azután a közönség felvevõ képessége megszûnik, a lakások megtelnek ezzel a díszekkel és akkor jó néhány esztendőig kár lenne e hímzések terjesztésével belterjesében foglalkozni. Hogy az a „néhány év” hány év lesz, amíg Kanadában matyókat lehet tömegesen eladni, az attól függ, hogy a hivatottak milyen felkészültséggel és milyen szorgalommal látják neki a terjesztését.

Tapasztalatom szerint kézi munkák iránt érdeklõdik a társadalom minden rétege, vagyoni állapotára való tekintet nélkül.

A vásárló közönség a városi középosztályból, turistákból, természetesen fõképpen hölgyekből áll. Nagy lehetőség van az eladásra a farmvidékeken, jól szituált farmereknél, ranchereknél különösen ôszel.

Az áratok feltétlenül mérsékeltnek kell megszabni. Ennek oka elsõsorban az, hogy géppel, sokkal olcsóbban és sok esetben tesztötebben lehet kézimunkát elkészíteni, mint kézzel.

Ami pedig azt a természetes elõnyvetést illeti, hogy a kézimunka belsõ értékére nézve mindig sokkal értékesebb, mint a gép munka és hogy a kézimunkának a gépmunkával való párhuzamba állítása nem jogosult — ez csak annak a szempont-

— Maga az, Bittóné? Az ura már nagyon türelmetlen, megkért, ha lennék szíves, magát megsürgetni...

— Ajnyé, nem tud az megülni pár percig magába?

A pap nevetett.

— Héhe, az asszonynak bizony az ura mellett a helye...

Nevetése rekedten döcögött föl. Õ maga továbbbringott a széles pocsolóján fölött, mint valami gályá.

A két asszony a pap után nézett. Bittónának valami rettenetõ érdekes ötlött az eszébe, de visszakaranygott a pap kenetes hangja:

— Bittóné, siessen...

— Megyek má! — hersent fel bosszusan az asszony s egyszerre elfeledte, mi vizketett elébb a nyelvén.

Hogy ennek a papnak sincs okosabb dõga. Így van az, Karcsainé, fordult ehhez — ez a mi sorsunk, az asszonynép csak munkában futkorászik, erre tétel, arra fordul, megkergeti a sok dolog, oszt ha egy percre ki akarja pihenni rengeteg fáradalmát, majmajn ehogy azt üzentetik utána: mi van má? nem félsz, hogy kigyöpösõdik a talpad, te nacsacsága?

Hirtelen egyik hónap alá csapta a visszazáskmányolt permete zõt, másik alá a kölcsönkötölõst s kigurult az udvarról.

— Stenággya, Karcsainé!

Még csak ennyit: a kézimunkákna! tartuk meg az eredeti magyaros motívumokat, vagy

térjünk vissza azokhoz. Ha min-tára van szükségünk, akkor azt ne a boltból vegyük, hanem kerjünk hazulról vagy a nagymamától, ha õ kéznél van. Egyesek matyó hímzésekre indián feketéket hímezték.

Ez nagyon érdekes, mert azt mutatja, hogy a magyar kézimunka figurái természetes fejlõdés folytán a környezet befolyására keletkeztek az évszázadok során, minthogy ime a matyó menyecske itt, az új környezetben, indiános motívumokat látva, belevarrta azokat az évszázados magyar tulpántok és rózsák közé.

Amde a kanadai közönség ehõl nem ezt az érdekes tanulságot vonja le, hanem egyszerűen azt hiszi, hogy ezeket a hímzéseket indiánok csinálták.

En az indiánokkal szemben kissé mindig „szélesen” vagyok: Ugy érzem, amikor mellettem elmegy vagy egy közlõk, hogy bizonyosan azt gondolja, no itt

A teendõ tehát az, hogy a közönséget elsõsorban nevelni kell. Szászor és ezerszer el kell neki magyarázni, hogy ez kézi munka. Nagy fáradsággal, müvészzettel, szeretettel készült kanadai kézimunka.

Az így megnevelt közönség azután vásárol és az általa vásárolt hímzésre büszke. Azzal dicselkedik, mutogatja barátainak és így önkénytelenül is terjesztõjévé válik a magyar kézimunkának.

Leginkább érdeklék a közönséget a színes darabok. Elsõsorban a matyók. Matyó shawliat bárhol és bármikor el lehet adni, valamint terítõket, párna tépket, ha utóbbiak nem drágábbak 5-10 dollárnál.

Minden egyéb szép munka nagyon sok nézõre, dicsérõre és mérsékelten vevõre is akad. Különösen apró gobelin munkák, csipke és necz-munkák. A fehér — nem magyaros hímzéseket kár eladásra készíteni. Itt az ugynevezett madeira, Richeleu és hasonló idegen származású kézimunkákra gondolok, amelyek a „magyar” kézimunka terjesztés szempontjából — szerintem — értéktelen dolgok Kanadában.

A saját magunk által rendezett bazárok, kiállítások és aukciókon kívül a magyar kézimunkák terjesztésével — bizományi alapon hajlandók foglalkozni a Canadian Handicraft Guild, amelynek elárúsító szervezetei vannak (20% haszonra dolgoznak), azután mindazon üzletek, amelyekben nagy az idegenforgalom (hottelek, nyaraló helyeken levõ üzletek), nagy áruházak Departmental storejai (Hudson Bay Co., T. Eaton Co. stb).

A fontos az volna, hogy nagy területen egységes kézben, helyesen megszervezve történjen a hímzések elhelyezése. Az elhelyezésre szánt árunk ugyanis egységesnek kell lennie és a szállításnak fennakadás nélkül folytonossá kell válnia.

Calgaryban már eddig is kaptam felszólításokat, hogy az idei karácsonyt megelőzõleg magyar kézimunkákból okvetlenül tartsak eladást, mert az elzõ kiállítások stb. propagandája folytán nagy az érdeklõdés. A karácsonyi elzõti bazárrendezést és eladások rendezését helyesnek tartom.

Sok mondani való volt magam ezel a kérdéssel kapcsolatban, amelyekkel a mélyen tisztelt hölgyeknek a kézimunkakérdés üzleti része iránti érdeklõdését kellene felidézniem, de a szerkesztõre is gondolnom kell, aki talán nem tartja olyan fontosnak ezt a kérdést és már is fõ a feje.

Még csak ennyit: a kézimunkákna! tartuk meg az eredeti magyaros motívumokat, vagy

térjünk vissza azokhoz. Ha mintára van szükségünk, akkor azt ne a boltból vegyük, hanem kerjünk hazulról vagy a nagymamától, ha õ kéznél van. Egyesek matyó hímzésekre indián feketéket hímezték.

Ez nagyon érdekes, mert azt mutatja, hogy a magyar kézimunka figurái természetes fejlõdés folytán a környezet befolyására keletkeztek az évszázadok során, minthogy ime a matyó menyecske itt, az új környezetben, indiános motívumokat látva, belevarrta azokat az évszázados magyar tulpántok és rózsák közé.

Amde a kanadai közönség ehõl nem ezt az érdekes tanulságot vonja le, hanem egyszerűen azt hiszi, hogy ezeket a hímzéseket indiánok csinálták.

En az indiánokkal szemben kissé mindig „szélesen” vagyok: Ugy érzem, amikor mellettem elmegy vagy egy közlõk, hogy bizonyosan azt gondolja, no itt

A teendõ tehát az, hogy a közönséget elsõsorban nevelni kell. Szászor és ezerszer el kell neki magyarázni, hogy ez kézi munka. Nagy fáradsággal, müvészzettel, szeretettel készült kanadai kézimunka.

Az így megnevelt közönség azután vásárol és az általa vásárolt hímzésre büszke. Azzal dicselkedik, mutogatja barátainak és így önkénytelenül is terjesztõjévé válik a magyar kézimunkának.

Leginkább érdeklék a közönséget a színes darabok. Elsõsorban a matyók. Matyó shawliat bárhol és bármikor el lehet adni, valamint terítõket, párna tépket, ha utóbbiak nem drágábbak 5-10 dollárnál.

Minden egyéb szép munka nagyon sok nézõre, dicsérõre és mérsékelten vevõre is akad. Különösen apró gobelin munkák, csipke és necz-munkák. A fehér — nem magyaros hímzéseket kár eladásra készíteni. Itt az ugynevezett madeira, Richeleu és hasonló idegen származású kézimunkákra gondolok, amelyek a „magyar” kézimunka terjesztés szempontjából — szerintem — értéktelen dolgok Kanadában.

A saját magunk által rendezett bazárok, kiállítások és aukciókon kívül a magyar kézimunkák terjesztésével — bizományi alapon hajlandók foglalkozni a Canadian Handicraft Guild, amelynek elárúsító szervezetei vannak (20% haszonra dolgoznak), azután mindazon üzletek, amelyekben nagy az idegenforgalom (hottelek, nyaraló helyeken levõ üzletek), nagy áruházak Departmental storejai (Hudson Bay Co., T. Eaton Co. stb).

A fontos az volna, hogy nagy területen egységes kézben, helyesen megszervezve történjen a hímzések elhelyezése. Az elhelyezésre szánt árunk ugyanis egységesnek kell lennie és a szállításnak fennakadás nélkül folytonossá kell válnia.

Calgaryban már eddig is kaptam felszólításokat, hogy az idei karácsonyt megelőzõleg magyar kézimunkákból okvetlenül tartsak eladást, mert az elzõ kiállítások stb. propagandája folytán nagy az érdeklõdés. A karácsonyi elzõti bazárrendezést és eladások rendezését helyesnek tartom.

Sok mondani való volt magam ezel a kérdéssel kapcsolatban, amelyekkel a mélyen tisztelt hölgyeknek a kézimunkakérdés üzleti része iránti érdeklõdését kellene felidézniem, de a szerkesztõre is gondolnom kell, aki talán nem tartja olyan fontosnak ezt a kérdést és már is fõ a feje.

Még csak ennyit: a kézimunkákna! tartuk meg az eredeti magyaros motívumokat, vagy

Keletkanadában... LOUIS SZABO... BOY 244 9 Crowland Str. Welland, Ont.

is egy a rablók közül, akik elrabolták töltünk a hazát, a bõlényt a csendet, a hitet, a szabadságot a vallást. Mert valljuk csak meg õszintén a fehér ember elrabolta töltük mindezt. És mit adott érte?

Szóval az idegen motívumokat hagyjuk ki, kerüljük el. Ma radjon meg a magyar hímzés a maga valóságában.

Szökés a halottaskamrából

LEÜTÖTTE AZ ÖRT ÉS KÉTNAPOS TETSZHALAL UTAN MEGSZÖKÖTT A JEGES HALOTTASKAMRÁBÓL EGY PARISI HIVATALNOK

Marcelle Roux, egy fiatal huszönnégy éves francia bankhivatalnok, a rendkívüli forráság elõl egy környékbeli falucskaba menekült és amikor este visszatért a kánikulában izzó Párisba, az a gondolata támadt, hogy lefekvés elzõ megfürdik a Szajnában. Amint a Szajna partján járkált, hogy alkalmas helyet keressen, egy gazdátlan csónakot pillantott meg. Gondolkodás nélkül eloldotta a csónakot s kivezett egy zátonyra, ahol csak kevesen fürdõztek. A part mellett fürdõzõk irigykedve nézték a fiatalembert, aki könnyelmûen ringatózott a hullámokon, amikor Roux egyszerűen csak elmerült a vízben.

Két matróz rosszat sejtve, nyomban odauszott s néhány perc múlva sikerült is eszméletlen állapotban kifogniok a fiatalembert a Szajnában. A matrózok élesztgették a bankhivatalnokot, de hasztalanul. Roux nem tért magához. Orvost hívták, de az sem boldogult. Nem maradt más hátra, telefonáltak a mentõkért, akik átszállították az élettelen fiatalembert a St. Denis kórházba. Itt a kórházban injekciókkal próbálták életrekelteni a fiatalembert, de ez a kísérlet is kudarcot vallott. Az orvosok még egy utolsó próbát tettek. Bonckéssel belemetszelték Roux testébe. Ennek sem lett semmi következménye, mire az orvosok kimondták, hogy Roux meghalt. A holttestet mindjárt átvitték az orvosok intézet halottasházába.

Két napig senki sem kereste az eltûnt bankhivatalnokot, mire az ügyeletes orvos intézkedett, hogy a holttestet vigyék fel a boncterembe az orvostan-hallgatónak.

A nagy hõség miatt az anatómiai intézetben a holttestet egyenlõre hideg vizuhandy alá tették. Az ott foglalatotkodó szolgát közben telefonhoz hívták s mikor a szolgáló egy félóra múlva vissza tért, rémülten vette észre, hogy a holttest szemé kinyitlank, majd a halottnak hitt ember fülsiketítõ sikoltással felugrik s egyenesen az ajtóhoz szaladt.

A feltámadt Roux nyomban észrevette, hogy hova került, de csodák csodájára még sem õrült meg. Az ajtó be volt zárva, mire Roux összeszedte magát s a ruháját kérte a szolgálótól, aki ijedetten halottfehéren reszketett a terem közepén. Látna azonban, hogy eleven emberrel van dolgozó is leküzdõtte ijedelmét, sõt mindjárt felébredt benne a bü-

ráokrata. Kijelentette a szerencsétlen fiatalembernek, hogy az intézetbõl nem fog távozni, mert a boncteremben fekvõ holttestekrõl pontos jegyzéket vezetnek s minden holttestért õ személy szerint felelõs. Ha most eltávozik, akkor õ, a szolgálóba a gyanuba került, hogy valakinek eladta a holttestet.

A megrémült bankhivatalnok segítségnyakarta megérteni ezt az érvelést.

— Legyen ami lesz — kiáltotta — de én nem fogok reggelig itt maradni a holttestek között ebben a jeges kamrában.

— Már pedig itt marad! — felelte a szolgáló.

Egyik sem engedett, mire dulakodásra került a sor az élõhálott és az intézeti szolgáló között. A felüldözött bankhivatalnok bikaerõs ember lehetett, mert a több napos tetszhalál után is két olyan ütést mért a szolgáló fejére, hogy az néhány percre eszméletét veszítette. Roux felhasználta ezt az idõt, kifutott az elõszobába, felkapott néhány ruhadarabot és kimenekült az uccýára.

tették egyéni szabadságát, mikor átvitték õt bonctani tanulmányok végett az anatómiai intézetbe. Az ügynek tehát két irányban is folytatása lesz. A bíróság fogja majd eldönteni, hogy joga van-e az életre kelt holttestnek elhagyni a halottaskamrát és szabad-e az orvostan hallgatók elé dobni egy élõ embernek a „holttestét”.

HARMINC EVRE ITÉLTÉK AZ EGYKORI OLASZ SAJTFÖNÖKÖT

Háromórás tárgyalás alatt harminc évi börtönrre ítélte el a legfelsõbb olasz hadbíróóság Caesare Rossit, Mussolini egykori legjobb barátját és volt fascista sajtófõnököt, mert rábizonyították, hogy hazaárulást követett el.

A vád szerint Rossi külföldön élõ olaszokkal szövetkezett s tagja volt annak a titkos társaságnak, amely Mussolini meggyilkolását és a fascista uralom megbuktatását tüzte ki céljál.

TAVASSZAL AZ ÉSZAKI SARKRA MEGY A ZEPPELIN

Berlinbõl jelentik, hogy sikerült elegendõ pénzügyi fedezetet találni ahhoz, hogy a világgörüll utat rekordidõ alatt megtegy a német légihajó tavasszal északsarki felfedezõ körútra indulhasson.

Ugyanezektõl Rothermere lord lapja, a londoni Daily Mail szakemberek véleménye, alapján közli, hogy az R-100 és 101 légihajók egyáltalán nem válnak díszre az angol repülõgépiparnak. Könnyen végzetessé válható botrányal végzõdhetik ezeknek a légihajóirásoknak kanadai útja, amennyiben a motorok nincsenek elég erõsre méretezve ahhoz, hogy a tiszta fémlemezbõl készült nehéz alkotmányokat biztonsággal röpsítsék át az Óceánra.

A VAJDASÁGI NÉMETEK IS PANASZKODNAK

Az újvidéki Deutsches Volksblatt folytatásokban közli a vajdasági németeknek Zsifkovics miniszterelnõkhöz intézett memorandumát a kisebbségi ívolákrõl. A memorandum rámutat arra, hogy a st. germaini kisebbségi szerzõdés 9.§-a ellenére Jugoszláviában nincsenek önálló kisebbségi iskolák, ahol a tanítás a tanuló anyanyelvén folyik. Ehez járul, hogy a kisebbségi osztályokban alkalmazott tanítóok gyakran nem tökéletesen, sõt néha egyáltalán nem is beszélik az illetõ kisebbségi nyelvet. A Szerémségben 40 község van, ahol nincsenek párhuzamos kisebbségi osztályok sem. A lap bejelenti, hogy „speciális okokból” beüzünteti a memorandum folytatásának közlését — nehogy betöltse meg jelenését a diktatura.

ANTISZEMITA ZAVARGÁS EGY ROMÁN VÁROSBAN

BUKAREST, október 3. — Galatzon és környékén nagy antiszemita zavargások vannak. A diákok megtámadtak egy vonatot, amelyen zsidó ifjak utaztak. Számos zsidó iskolagyereket megsebesítettek.